

"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Published semi-weekly by the Ukrainian Labor News Ass'n
cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man.
Subscription per year \$4.00
Telephone: St. John 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ"

часопис для робочого люду — виходить два рази на тиждень.
В СЕРЕДУ І СУБОТУ.
Видає Товариство "Українських Робітничих Вістей"
Передплата на рік \$4.00.
Рукописи не повертаєть ся.
Адреса:—
UKRAINIAN LABOR NEWS
cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Спогади про подорож і побут.

(Власна кореспонденція "Українських Робітничих Вістей").

Три роки тому під впливом мартової революції українська інтелігенція (українська в національно-політичному значенні) виставила лозунг "самостійності" України. В сей лозунг вона вложила за мало змісту; головне не було в ній ніяких соціальних класів.

З другої зновa сторони наша інтелігенція не організувала "самостійності" з думою в горі, через що українські маси ніколи не переймалися тим лозунгом, головне і тому, що се був лозунг лише формальної "самостійності". До будови дійсної самостійної України, України робітників і селян вони ніколи не приступили та не зорганізували державного апарату. Вони вдовольнилися формальною самостійністю, значить самими декретами.

Коли радянська влада, організована в харківських центрі, головною під проводом т. Шах-Рая (що відтак перейшов в У. К. П.), ся дуже ідейна людина з ширкою революційною душею впа на жалю жертвою денікінських банд і виштовганого з у. с. д. т. Медведєва знявши при помочі руських товаришів цілу Україну, українська інтелігенція між ними і с. д. і с. р., що займали перші пости, покинула рідню (сього навіть не зробили їх руські товариші)... втікла за границю. Тут утворила вона всієї місії, яких начальники складалися головне з с. д. і с. р. Отсі то місці за кордоном "будували" на свій спосіб "самостійну" Україну. Лаяли і оклеветували большевиків і їх "українських прихвостнів". Але тих прихвостнів було в краю тисяч разів більше чим українців-інтелігентів за кордоном. Се зовсім не перешкаджало українській інтелігенції за кордоном все промовляти в імєні цілої України. Однак жите не оглядалось на ту горстку українців, що за кордоном жила з оклеветування українського робітництва та селянства та його провідників з інтелігенції. Радянська Україна будувалась, а будували її і руські большевики, що зрозуміли вагу радянської України, що зрозуміли і старалися зрозуміти її окремості, чи то на національно-культурні, чи то на економічні пооди. Се зрозуміло йшло може поволі, але воно йшло та йшло скорше як у інтелігенції на еміграції, котра досі ще не розуміє потреб своєї батьківщини та її населення.

Тимчасом за кордоном українці перемінялися в наймитів антанті. Петлюрівсько-заршавська авантюра отворила очі дрібній частині ті інтелігенції, якої ради побільшили ще галицько-буквинські України, що втікли перед Поляками. Части у. с. д. переймаєсь "большевизмом". Бувший голова дирекції Вітвиченко знімає с. д. покинути партію і організуватися в комуністичні групи. І навіть с. р. (центральної течії) з Грушевським на чолі визнають правительством України лише правительством У. С. Р. Р.

Однак ті українські комуністи відірвані від своєї рідні, зовсім не знають теперішньої України, вони не знають мас України, їх бажань і потреб, не знають теж, чи їх робота за кордоном відповідає тим потребам, чи їх більше потребує рідня. Вправді Винниченко вже на Україні, доходить вістки, "що він вже дійшов до порозуміння з урядом", але тут нічого не знають конкретного, тут повна дезорієнтація.

І представництво Р. С. Ф. С. Р. не має тісного контакту з Харковом, столицєю У. С. Р. Р.

Отта ситуація викликала між моїми одномишленниками потребу вислати мене і тов. Л. в жовтні 1920 р. в Ригу до тов. Мануїльського в тій цілі, щоби поінформуватись у нього про відносини в краю і навізати зносини з урядом У. С. Р. Р.

Ми прибули в Ригу як раз в той час, коли вислана "диктатором" делегація т. зв. "уряду З. О. У. Н. Р." з Назаруком на чолі покинула то місто, збільшуючи число українських протестів, а якими вже ніхто не чинив ся. В Ризі я вже був в серпні 1920 р., де улаось мені говорити в тюрмі з Семейом Мазуренком, головою місії Українського Червоного Хреста, що їхала в Німеччину. Погості латвійської влади тримали в арешті понад місяць.

Наші обширні розмови з тов. Мануїльським, дуже веселим і чинним чоловіком, тов. Бараном і тов. Хоминим вияснили нам подорож на Україну (зміст цих розмов був оголошений в мінусі роки в українській пресі) і розвіяли деякі ілюзії. Врешті і від них ми довідалися, що Винниченко... втік з України. Тота втеча спричинила мою постанову, вийхати на Україну. Треба було на власні очі перекоонатися про все, що там діється, прожити, чи і о скільки бреше Бриндзан, голова українського пресового бюро у Відні, чи може він не реєструє докладно всіх "повстань", чи він опускає деякі, чи його кореспонденти доносять йому про "заняття" кожного міста "повстанцями" чи вони нічого не скривають, чи вони подають йому вірно імена всіх українських жертв большевницької жорстокості, і т. п. (До речі я переконав ся, що його кореспонденти сильно працюють, бо у них нема жадного матеріалу, жадних фактів. Але вони шаста не мають. Єврейська посольства каже, коли хтось оперує числом 70 до брехни. Бриндзан 7 разів здобував Одесу. Дійсно Одеса асе була в руках большевиків).

Тов. Мануїльський був на стільки чинний, що улекшив мене подорожжє формальності для візду. Я отримав візу і поїхав разом з частинною мировою делегацією, що вернула під проводом т. П. в Москву.

Я не збираюся описувати подробиць їзди, про яку стільки в останні часи писалося. Хочу лише замітити, що до мирової делегації належав теж український історик, проф. Пеєста, що пише тепер історію України з марксистського становища.

Подорож в Москву йшла дуже скоро. За 18 годин ми приїхали з Розеновської, тодішньої послідної латвійської стації в Москву. Подорож дуже приємна. Розмови з т. П. про відносини в Німеччині, про українське питання (він працював в послідні роки на Україні) з т. Р., співробітником "Економічної Житні", що виписує мені дещо. Брак відповідних робітників в радянських інституціях, що мало пролетаріа, котрі могли би обійняти всі пости в радянській апараті. Між тим виписує мені тов. Р. неможливість національної господарки лісової через перші роки революції, коли-б звертало увагу на ліси, положені на залізничний шлях, що дуже винищили. Між тим мале інтересом, гумористичні оповідання т. М. та спільні під його управою.

Щораз більше зближаємось до Москви. Залізничні пере-

повнені подорожними, головне селянами. Отсе перші докази "мертвоти" Росії, описаної вже тільки разів в буржуазній пресі.

В Москві в п'ятницю вечером коло Николаївського двіри, де ми висідаємо, кипить жите. Маса "ізвозишків". Автомобілі возять дрова і продукти, приготавляють харчі і опал на зиму. Віддали робітників зі співом вертають з праці доміа. Похорон червоно-арміїця при звуках капелі. Ізвозиком їдемо з тов. Бараном і Хоминим в місто. Висідаємо на гарно освітлений театральний площі. Як се приємно відбиває від неосвітленої Риги. Прохід Тверською, давним бульваром. Гуляє робочий нарід. Робітники читають послідні звідомлення добре освітленої "Росії". Пролетарі, обладнані річима, співають доміа.

В суботу оглядаю Москву, якої вид для мене, що досі бачив лише західно-європейські міста, має щось притягаючого. Широкі вулиці, сильно ушкоджені хідники (однак зовсім слушно виписує мені відтак тов. Гавсман в Харкові, що руський і український пролетаріат не мешкав нікоди в кварталах, де були добрі хідники). Много інтересних церкв. Кремль. Гробі жертв революції. Гріб т. Свердлова.

В суботу вечером відїзв в Харків, теперішню столицю України, поїздом тов. Стаїна, що їде в Баку. В неділю в полудне вже на Україні. Поріз перший на придніпрський України. Сповнились мої мрії з молодих літ, бажане моєї душі. На своєбідній Україні!

На стаїях великий рух. Тут вже не лише киянку можете дістати, тут єще існує приватна "торговля". Тут продають і молоко і курницю і яблоска і навіть "французьку" булку. Сиди війни з Денікіним єще залишилися. Єще стоять стрілецькі рови.

В неділю вечером в Харкові. На двірці великий рух. Много народа чекає на поїзд. Автомобілем в місто, в "Селянський Будинок" (такі має тепер кожє місто; в них містять ся бібліотека, рільничий музей, кіно, театр. Тут відбувають ся факхові відчитки для селян). Господар, мужицький син, т. Дідук, старий партійний робітник гостить нас чаєм і тісточками, дає нам кімнату і чисту постіль. "Селянський Будинок" в Харкові се інституція наскрізь українська в розумінню "Нової Доби". На стінах читаєш аймки з "Кобзаря" або соціалістичних творів в українській мові. Управітелі України, знов в розумінню "Нової Доби" чи там "Волі". Тут працює т. Іван Іванович Касіяненко з своєю дружиною, з якими сиділиось часто до пізної ночі. Тов. Люба головне розповідає мені про терпіня Касіяненків за часів Денікина, коли то вони працювали в підполі. Тут стрінеш і Волоха, бувшого команданта запорожського корпусу, що тепер працює разом з большевиками.

"Селянський Будинок" находити ся на площі Розі Люксембург, давнійшій Павлівській площі. Се була колись першорядна гостиниця, де заїзджали богачі. Тепер се селянський готель.

Много Галичан окружає нас, між ними т. Гаврилів, що недавно вернув з Туркестану, де він був в полоні. За часів радянської влади в Галичині він упралаяв комісаріатом просвіти. Много питань про настрої в Німеччині, про течії між Українцями за кордоном, про знайомих Українців.

Тут теж я сейчас міг ствердити брехні "українських пресових бюр". Важко було для мене лише вирішити, то більше бреше, чи Бриндзан у Відні, чи Степанківський в Львовані. Се го питання я і досі єще не вирішив.

Понеділок рано. Встаємо. Вода з водопроводів. Печі чай, не китайський а з моркви приправлений і доволі добрий чорний хліб. Се сиділа жителів "С. Б." Відтак в місто. Місто, колись осідок богачів, на се вказують гарні доми, каналізація, центральні отгрівальні, електрика. Всю функціонує, центральні отгрівальні ремонтують підчас мого побуту. Часами троха заведбані. Сиди трілітної горожанської війни. Осінь. Рух великий, як в центрі. Оджі ріжня, і добра і погана, гірше з черевниками і понюхами. Наліси на радянських будинках в обох мовах, на вулиці почуєш більше руську, як українську мову. Апарат єще так добре не поставлений, як в Москві, бо тут все мінлясь влада, тут недавно зближав ся Врангелі. Загальне жите і столовки теж не цілком на висоті, але хоть страва не виравна, але голодують не треба. Х